

Google-resultaten. Leer ze hoe ze met een doeltreffende analyse de beste zoekresultaten kunnen gebruiken. Leer ze hoe ze een vraag kunnen uitzetten via *Twitter*. Het zal u verbazen hoe snel en behulpzaam de *Twitter*gemeenschap reageert. Ook voor uzelf trouwens.

Om kort te gaan, beste collega: claimt u gewoon die 21^e-eeuwse vaardigheden. Vertel uw uitgever dat u degene wilt zijn die die vaardigheden wil doceren. Vraag ze om goede en actuele opdrachten, of kijk met uw sectiegenoten naar de vele bronnen die er al voor u zijn op sites, zoals Wikiwijs (www.wikiwijs.nl) of de community van Digischool (www.digischool.nl). Met een frisse kijk op die zaken en wellicht een herstelling van uw programma, met het betrekken van uw leerlingen die u precies vertellen welke mogelijkheden er zijn en met een open blik op de ontwikkelingen rondom taal en communicatie, bent u de persoon in de school die de komende jaren ict-geletterdheid in Nederland naar een hoog niveau tilt.

Mijn presentatie gaat hierover. Komt u meedoen? Wij kunnen met elkaar geschiedenis schrijven, weliswaar zonder die mooie vulpen, maar...

Referenties

Schouwenburg, F. (2009). "Nederlands als mediawijzer". In: S. Vanhooren & A. Mottart (red.). *Drieëntwintigste Conferentie Het Schoolvak Nederlands*. Gent: Academia Press, p. XXIV-XXV.

21st Century Skills.

(online raadpleegbaar op: www.innovatie.kennisnet.nl/category/skills).

Ronde 2

Chris van Hall

Nieuws in de klas

Contact: c.vanhall@nieuwsindeklas.nl

De Digitale Nieuwscollage

1. *Nieuws in de klas* combineert taalvaardigheid, mediawijsheid en burgerschap

Nieuws in de klas wil jonge mensen stimuleren om mediabewuste burgers te worden. De organisatie laat hen via het onderwijs actief gebruikmaken van journalistieke

media. Daartoe biedt *Nieuws in de klas* docenten in het primair en het voortgezet onderwijs de mogelijkheid om nieuwsmedia, zowel op papier als digitaal, in te zetten als lesinstrument ter bevordering van taalvaardigheid, mediawijsheid en burgerschap. Taal, mediawijsheid en burgerschap zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden: net zoals mediawijsheid een voorwaarde is voor burgerschap, is goede taalvaardigheid een vereiste voor mediawijsheid. Ons standpunt is dan ook dat het lezen van kranten, of breder, het volgen van nieuwsmedia, bijdraagt aan mediawijs burgerschap. Voor ons is het vanzelfsprekend dat taalvaardigheid – en dus ook leesvaardigheid – daar een cruciaal onderdeel in is. Wie de taal niet goed beheerst, kan mediaboodschappen niet volledig doorgronden – zelfs niet als ze zijn voorzien van bewegende beelden of van gesproken woord. Juist het analyseren en bespreken van krantenteksten maakt dat leerlingen stilstaan bij datgene wat de auteur van een tekst werkelijk bedoelt.

2. Nieuwsmedia toepassen in het onderwijs

Docenten gebruiken nieuwsmedia om verschillende redenen. Nieuwsteksten lenen zich immers uitstekend om te werken aan taal- en leesvaardigheid. Door leerlingen nieuwsteksten te laten bestuderen, vergroten ze hun woordenschat en oefenen ze met begrijpend lezen. Door over artikelen te reflecteren en daarover een betoog te schrijven of klassikaal te discussiëren, werken leerlingen aan hun mondelinge en schriftelijke taalvaardigheid. Bovendien kunnen ze aan de hand van opiniestukken en achtergrondartikelen in een klassikaal debat hun argumentatievaardigheden oefenen. Journalistieke teksten lezen, maakt dan ook deel uit van het *Referentiekader Taal* (Meijerink e.a. 2009).

Uiteraard wordt ook veelvuldig gebruikgemaakt van journalistieke teksten bij het vak ‘maatschappijleer’ en andere zaakvakken om thema’s uit de methode van een actuele context te voorzien en om leerlingen te laten reflecteren op de maatschappelijke functies van (nieuws)media. Meer in het algemeen biedt de actualiteit een praktisch en concreet startpunt om lessen mee te beginnen en inhoudelijk te verdiepen. Aan de hand van een actueel onderwerp kan een docent een brug slaan tussen de werkelijkheid buiten de school en de lesstof. Daarom maken docenten graag tijd voor actualiteit.

3. Kranten lezen moet je leren

Het is belangrijk voor de algemene ontwikkeling van leerlingen dat ze leren om kranten te lezen en om het nieuws te volgen. Dat moeten ze niet alleen leren omdat het belangrijk is, maar ook omdat het niet vanzelf gaat. Nieuwsmedia werpen vaak drempels op voor beginnende lezers omdat:

- het taalgebruik vaak – zeker in het begin – niet direct aansluit bij de eigen spreektaal;
- kennis vaak wordt verondersteld op basis van eerdere berichtgeving;
- jonge lezers zelf niet altijd direct inzien waarom de onderwerpen voor hen relevant zijn.

Bij die zaken hebben ze de hulp nodig van docenten die hen aanmoedigen om op een actieve manier met het nieuws aan de slag te gaan (Schwartz 2009).

4. Nieuwsservice

Op onze beurt helpen wij de docenten daarbij, door ervoor te zorgen dat ze kranten of dagbladwebsites in hun lessen kunnen gebruiken, door daarbij lesopdrachten aan te bieden en door voorlichting te geven. De voornaamste dienst van *Nieuws in de klas* is de 'Bezorgdienst' (de opvolger van de krantenservice van *Krant in de Klas*). Docenten kiezen welke dagbladen ze gedurende twee weken in hun les willen gebruiken en vragen die drie weken van tevoren bij ons aan. Wij regelen de bezorging. Via onze website kunnen docenten gratis lesmaterialen downloaden om hun lessen mee voor te bereiden.

5. Oude media + nieuwe media = Nieuwsmedia

Nieuws in de klas vertegenwoordigt alle nieuwsmedia die zijn aangesloten bij de brancheorganisatie 'NDP Nieuwsmedia'. Regelmatig wordt een onderscheid gemaakt tussen oude en nieuwe media. Daarbij worden dagbladen vaak in de categorie 'oude media' geplaatst. Kranten bestaan al in gedrukte vorm sinds de uitvinding van de drukpers. Kranten gaan als nieuwsbron dus al heel lang mee. Maar dat betekent niet dat het ook nu nog uitsluitend papieren producten zijn. Zo bieden dagbladen hun nieuws juist ook via allerlei digitale kanalen aan. Veel dagbladsites bevinden zich in de top van meest bezochte websites en de *apps* van dagbladen zijn voor veel mensen een belangrijke toevoeging in het gebruik van *tablets* en *smartphones*. Daarnaast bieden dagbladen online videonieuws aan, gebruiken ze *social media* en bieden ze hyperlokaal nieuws aan met medewerking van gebruikers. Kranten zijn dus net zo goed nieuwe media. *Nieuws in de klas* kiest ervoor om te spreken van nieuwsmedia, want daarmee wordt het best tot uitdrukking gebracht dat het gaat om journalistieke *content* die via alle denkbare technologische dragers wordt verspreid: van de papieren krant op *broad-sheet*formaat tot de *nieuwstweets* via *Twitter* (Schwartz 2007).

6. De Digitale Nieuwscollage

Een speciaal project dat *Nieuws in de klas* dit jaar samen met het ‘Creative Learning Lab’ van Waag Society heeft ontwikkeld, is *de Digitale Nieuwscollage*. De presentatie van *Nieuws in de klas* tijdens de HSN-conferentie zal met name gericht zijn op dat leerarrangement.

De *Digitale Nieuwscollage* is een project waarbij leerlingen aan het werk gaan met een lessenreeks van zes lessen voor de onderbouw en zes lessen voor de bovenbouw van het voortgezet onderwijs. Ze werken in groepjes aan opdrachten met nieuwsartikelen door gebruik te maken van *iPads*. De leerlingen maken *screenshots* en foto’s van krantenartikelen (op papier en digitaal). Met een ontwikkelde *app* kunnen de leerlingen (delen van) artikelen direct op het bord laten zien. Daarnaast kunnen ze de teksten positioneren in verschillende categorieën en voorzien van opmerkingen en commentaren. Op die manier ontstaat er op het bord een collage van nieuwsartikelen, voorzien van inhoudelijke commentaren die direct door de docent en de leerlingen besproken kunnen worden.

In de lessenreeksen van *de Digitale Nieuwscollage* is zoveel mogelijk aansluiting gezocht bij de praktijk van de lessen Nederlands. Zo wordt aandacht besteed aan bijvoorbeeld de ‘tekstdoelen’, ‘tekstsoorten’, ‘tekstvormen’, ‘tekstverbanden’, ‘signaalwoorden’... zoals die binnen het vak Nederlands onderscheiden worden. *De Digitale Nieuwscollage* biedt daarmee de mogelijkheid om op innovatieve wijze relevante oefeningen in lezen en schrijfvaardigheid aan te bieden met behulp van actuele betekenisvolle teksten. De aangeboden lessen zijn aanvullend, maar kunnen ook lesvervangend ingezet worden.

In de lessenreeks wordt in de opdrachten zoveel mogelijk gewerkt met de terminologie en categorieën zoals die binnen het curriculum Nederlands door de jaarlagen heen gebruikt worden. Wanneer ander journalistiek jargon gebruikt wordt, is er een koppeling gemaakt met de terminologie en de indeling uit het vak Nederlands. Er zijn verschillende lesvormen en vaardigheden opgenomen. De vier traditionele domeinen van ‘lezen’, ‘schrijven’, ‘spreken’ en ‘luisteren/kijken’ komen allemaal aan bod. Het accent in de opdrachten van *de Digitale Nieuwscollage* ligt echter op de domeinen lezen en schrijven.

In de presentatie op de HSN-conferentie laten we zien hoe de lessen in zijn werk zijn gegaan tijdens de eerste pilots en wat de belangrijkste bevindingen zijn geweest van het werken met nieuwsmedia op deze innovatieve manier.

Referenties

- Meijerink, H. e.a. (2009). *Referentiekader Taal en Rekenen. De referentieniveaus*. Enschede.
- Schwarz, F. (2007). “Kranten lezen moet je leren”. In: *De Nieuwe Reporter*. (online raadpleegbaar op www.denieuwereporter.nl/2007/11/kranten-lezen-moet-je-leren/).
- Schwarz, F. (2009). “Oude media + Nieuwe media = Nieuwsmedia”. Nieuwsbrief Kennisnet docent VO. (online raadpleegbaar op http://ezine.kennisnet.nl/index.php?section=titels&action=view&archive_id=857).

Ronde 3

Jaap van der Molen
 Hogeschool Windesheim
 Contact: j.van.der.molen@windesheim.nl

Leren in het Tweede Leven: een verkenning

1. Inleiding

De gezamenlijke lerarenopleidingen hebben in 2009 geformuleerd aan welke eisen docenten moeten voldoen op het gebied van ICT. Ze moeten onder meer de samenwerking tussen leerlingen kunnen faciliteren met behulp van ICT. Ook het organiseren van *peer feedback* in een digitale omgeving valt hieronder. Om dat doel te bereiken zou een docent in *Second Life* een rijke leeromgeving kunnen creëren.

2. Het internet, virtuele werelden en *Second Life*

Het internet is in toenemende mate een platform dat mensen verbindt en is niet langer alleen een leverancier van informatie. Gebruikers delen via sociale media (zoals *Facebook*, *Youtube*, *MySpace*) *user-generated content* met elkaar, zodat een verschuiving optreedt van consumeren naar produceren. In die ontwikkeling past de opkomst van virtuele werelden. Dat zijn computer-gesimuleerde omgevingen, waarin gebruikers actief handelen en communiceren via *avatars*, grafische representaties van zichzelf.